

Återrapportering ökat valdeltagande

2021-08-26

Innehållsförteckning

1	Återrapportering av uppdrag om ökat valdeltagande i Tyresö.....	4
2	Nulägesanalys	4
2.1	Rätt att rösta – att delta i val är en social handling.....	4
2.2	Valdeltagande efter utbildning och inkomst i Tyresö.....	4
2.3	Valdeltagande bland inrikes- och utrikes födda samt utländska medborgare.....	4
2.4	Valdeltagande efter medborgarskapsland	4
2.5	Valdeltagande i riksdagsvalen 2014 och 2018, bland förstagångsväljare efter svensk/utländsk bakgrund.....	5
3	Vad kan Tyresö kommun göra för att uppnå ett högt och jämlikt valdeltagande?	5
3.1	Mer samordning och utökade resurser i kommunens demokratiutveckling.....	5
3.2	Utökad dialog med målgrupper med lågt valdeltagande.	6
3.3	Fler och mer tillgängliga röstningslokaler.....	6
3.4	En dag för särskilt uppmärksammande av demokratin.....	6

1 Återrapportering av uppdrag om ökat valdeltagande i Tyresö

BMI har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att, tillsammans med kommundirektören, ta fram förslag till plan med konkreta åtgärder för att öka valdeltagandet i de distrikt som har lägre deltagande än snittet för Tyresö kommun i det allmänna kommunvalet. Denna rapport är en redovisning av det uppdraget med förslag till åtgärder för ett ökat valdeltagande.

2 Nulägesanalys

Nedan redogörs för vad Sveriges kommuner och regioner (SKR) säger om hur olika väljargrupper röstar och vad som går att få fram med hjälp av statistik från SCB.

2.1 Rätt att rösta – att delta i val är en social handling

SCBs statistik för valdeltagande i de allmänna valen i Tyresö visar att några valdistrikt sticker ut med ett valdeltagande under genomsnittet. Dessa valdistrikt är Granängsringen, Nyboda, Bollmoraberg och Björkbacken.

2.2 Valdeltagande efter utbildning och inkomst i Tyresö

Det är påtagligt att väljargrupper med hög utbildningsnivå och hög inkomst generellt visar ett positivt samband med högt valdeltagande. Detta gäller för hela landet, även Tyresö. I val till kommunfullmäktige i Tyresö valet 2018 hade grupperna med förgymnasial utbildning och låg inkomst ett valdeltagande på 78%. Det kan jämföras mot grupperna med eftergymnasial utbildning och hög inkomst där valdeltagandet istället låg på 92%.

2.3 Valdeltagande bland inrikes- och utrikes födda samt utländska medborgare

En tydlig skillnad kan urskiljas mellan inrikes födda, utrikes födda och utländska medborgare i val till kommunfullmäktige i Sverige. När det gäller valdeltagandet till kommunfullmäktige i Tyresö 2018 röstade 92% inrikes födda och endast 64% utrikes födda. Bland utländska medborgare som endast hade rösträtt till region- och kommunfullmäktige var valdeltagande 39%.

2.4 Valdeltagande efter medborgarskapsland

I SCBs valstatistik visar att efter medborgarskapsland har ett generellt lågt valdeltagande. I alla grupper har röstdeltagande ökat 2018 jämfört med kommunvalet 2014. Dessa grupper representerar europeiska, såväl som utomeuropeiska befolkningsgrupper.

2.5 Valdeltagande i riksdagsvalen 2014 och 2018, bland förstagångsväljare efter svensk/utländsk bakgrund

Bland förstagångsväljare år 2014 röstade 86% med svensk bakgrund och 69% med utländsk bakgrund. I valet 2018 ökade röstdeltagandet i båda grupperna till 89% respektive 75%.

3 Vad kan Tyresö kommun göra för att uppnå ett högt och jämlikt valdeltagande?

I kommunstyrelsens uppdragsbeskrivning - Dnr 2020/KS 0174 001 - framförs att *Kommunstyrelsen föreslås ... ge beredningen för medborgardialog och integration i uppdrag att tillsammans med kommundirektören ta fram ett förslag till plan med konkreta åtgärder för att öka valdeltagandet i de distrikten som har lägre deltagande än snittet för Tyresö kommun i det allmänna kommunvalet. Ärendet återrapporteras till kommunstyrelsen senast under kvartal 3 2021.*

Utifrån sammanställningen av nulägesanalysen, och utifrån SKRs slutsatser kan kommunen med rätt insatser öka valdeltagandet valresultat där det idag är lågt. SKR pekar på olika viktiga områden som kommuner bör prioritera för att öka valdeltagandet i valdistrikt med ett lågt valdeltagande. De rekommendationer som lyfts är till exempel att kommuner underlättar förtidsröstningen, informerar om rösträtten och vilka som styr, samarbete med civilsamhället och att stärka skolans demokratiuppdrag. Beredningen för Medborgardialog och Integration (BMI) föreslår därför utifrån kommunstyrelseuppdraget och SKRs rekommendationer följande åtgärder:

3.1 Mer samordning och utökade resurser i kommunens demokratiutveckling.

Syftet med mer samordning och utökade resurser till kommunens demokratiutveckling är att stötta kommunens förvaltningar i demokratiutveckling, att på ett systematiskt sätt sprida kunskap om demokratiska processer samt att förstå invånarnas behov och skapa lösningar som kommer uppskattas och användas. BMI föreslår en permanent funktion (nedan kallad "Demokratisamordnare") med uppdragsbeskrivning att samordna allt arbete som rör demokrati och medborgardialog inom hela kommunen, kanske med fokus på underrepresenterade områden.

Funktionen demokratisamordnare skulle också kontinuerligt kunna utvärdera och vidareutveckla det redan pågående arbetet med "medborgardialoger" som genomförts framför allt i planfrågor. Demokratisamordnaren skulle fortlöpande kunna sammanställa input från kommunens invånare från olika typer av möten, valdebatter och diskussioner kring demokrati (fysiska såväl som online på olika forum) för att på ett naturligt sätt delge dessa till KS, förvaltningar, nämnderna samt andra relevanta instanser.

Demokratisamordnare kan således vara en brygga mellan kommunen och olika grupper av medborgare (såsom förstagångsväljare och boende på äldreboenden) när det kommer till demokrati och medborgardialog.

3.2 Utökad dialog med målgrupper med lågt valdeltagande.

Tyresö kommun bör på ett opartiskt och pedagogiskt sätt ha en direkt dialog med olika målgrupper om varför det är viktigt att rösta och hur man gör det. Genom bättre kunskaper hoppas vi kunna göra demokratin och dess process mer tillgänglig för fler. BMI har, bland andra, av SKR uppmärksammats på lyckade projekt (t ex i Skärholmen och Uppsala) med projektanställda, och av kommunen utbildade, demokratiambassadörer/valkommunikatörer med särskild kunskap inom målgruppens språk och sociokulturella bakgrund. Dessa kan t ex finnas och rekryteras bland aktiva i det lokala föreningslivet. Förslaget att utse kommunen till huvudman kan underlätta en god professionell, opartisk och pedagogisk grundnivå. BMI föreslår därför att kommunen överväger att införa "demokratiambassadörer" på projektbas inför framtida val.

3.3 Fler och mer tillgängliga röstningslokaler.

Tyresö kommun bör underlätta för väljare att gå och rösta där väljaren befinner sig, till exempel i ett bostadsområde med exempelvis fler röstningslokaler eller valbussar.

3.4 En dag för särskilt uppmärksammande av demokratin.

Tyresö kommun bör uppmärksamma demokratin under en särskild dag med syfte att belysa demokratin och dess processer. Det har hittills skett under FN dagen för demokrati varje 15 september, BMI finner inga skäl att ändra detta förfarande.